

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De aliis facultatibus, quæ in Bulla cruciatæ commissario conceduntur. 11

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

Indulgentiæ fuerunt concessæ ad instantiam alicuius Principis. Nam, si hæc indulgentiæ ad instantiam Superiorum Ordinum mendicantium concessæ sint, probabile tenet Ioan. de Salaz in *Manuscr. in Cruc. qu. 25. post med.* comparationem Religiosorum mendicantium non suspendi: & fauent Rodrig. §. 12. n. 4. & Villal. *claus. 12. n. 3.* dicentes quoad Mendicantes non suspendi Indulgentias, eorum Monasteriis concessas pro eorum Ecclesiis visitantibus.

Tertiò, suspenduntur, si quæ facultates sunt aliquibus Ecclesiis, monasteriis, vel singularibus personis celebrandi ante auroram, vel post meridiem, assistendi tempore interdicti diuinis, celebrandi, vel faciendi celebrare in Oratorio priuato, eligendi Confessorem quoad peccatorum absolutionem, vel vororum commutationem, &c. quia hæc, vt pote omnino similes iis, quæ in Cruciatâ conceduntur, obstant maximè eius expeditio. Verùm hæc omnia, quæ à Commissario suspenduntur, iterum reuoluntur suscipientibus Bullam, vt constat ex Bullæ clausula: *Ne Bullam suscipientibus vlla gratia desit.* vt norant omnes Doctores. Hæc sunt certa.

8. Dubiæ tamen quæstionis est, an suspendantur potestates, quas Religiosi obtinent comparatione secularium, absoluedi à reuerariis, & vota commutandi: ita vt si nec Religiosus, nec secularis Bullam habeant, nequeant illa potestate vti? Affirmat suspensi Nauar. *lib. 5. conf. in 2. edit. de priuile. conf. 16. n. 1.* Ludouic. *Lop. 2. p. instr. conf. vbi de clausulis. c. 2. col. 10.* Rodrig. *Cruciata. §. 12. n. 4.* Mouentur ex clausula Bullæ, qua Commissarius omnes Indulgentias, gratias, & facultates concessas Monasteriis, Vniuersitatibus, & singularibus personis, suspendit, exceptis concessis Ordinum mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres tantum: sed illæ facultates absoluedi, & commutandi vota sunt concessæ Monasteriis, ex quibus Religiosorum Ordo constituitur, atque sunt concessæ singularibus personis eorundem Religiosorum auctoritate apostolica. Ergo censentur suspensæ. Et confirmari potest ex exceptione facta: illa enim exceptio contineri debet sub regula, atque aded sub suspensione facta, sed excipit à suspensione facta Indulgentias, & facultates absoluedi, dispensandi, & commutandi concessas Superioribus Ordinibus mendicantium quoad eorum Fratres. Ergo relinquuntur suspensæ quoad facultates. Deinde Pontifex specialiter fauere voluit Religiosis mendicantibus: siquidem eos excipit à suspensione generali facta. At, si facultates, & Indulgentias Religiosis concessæ non suspenduntur, qui fauor sit Mendicantibus? quandoquidem non Mendicantes Indulgentias, & facultates sibi concessas retinent?

9. At tenendum est, nequaquam suspendi prædictas facultates: quippe non sunt concessæ vni, vel alteri Monasterio, sed toti Religioni in commune fidelium bonum. Bulla autem solum videtur suspendere, quæ singularibus Monasteriis, Vniuersitatibus, piis locis, & singularibus personis, qua tales sunt, conceduntur. Ergo prædictas facultates non suspendit. Atque ita docent expressè Emmanuel mutans sententiam additio- nib. ad *Cruc. §. 12. n. 4.* & *qq. regul. r. 1. g. 61. art. 14.* Henr. *lib. 6. de punit. c. 16. n. 7.* & *lib. 7. de Indulg. c. 28. n. 7.* & in *comm. lit. Z. Sanch. l. 4. sum. c. 54. in fin. Cillal. claus. 12. n. 4.*

10. Neque obstat contrarium fundamentum: negandum enim est, excipi à suspensione Indulgentias, & facultates absoluedi, & dispensandi concessas Religiosis ratione status: quia hæc potestates, tam mendicantibus Religiosis, quam aliis non mendicantibus competentes sub suspensione generali comprehensæ non erant, vt pote quæ in bonum commune Ecclesiæ sunt concessæ, & plures ex illis communi iure approbatæ. Illæ ergo facultates, & non aliæ, censi debent suspensæ, quæ singularibus Monasteriis, vel personis particulatis concessæ sunt: nec vero, quæ toti Religioni conceduntur, & singularibus personis, non quæ tales, sed, quatenus illius Religionis membra pertinet. Neque inde inferitur, non fieri speciale priuilegium Mendicantibus in illa exceptione: sit vtique: quia ex vi illius exceptionis non suspenduntur Mendicantibus Indulgentias, facultates, & gratias concessæ singularibus Monasteriis ad instantiam suorum Superiorum, quæ tamen non Mendicantibus suspenduntur.

11. Ex dictis colligitur, non suspendi potestatem, quam habent plures Religiones suspendendi generale interdictum in suis Ecclesiis pro aliquibus Festiuitatibus: quia hæc potestas non singulari Conuentui, sed toti Ordini est attributa, quæ in prædicta suspensione generali non continentur: & tradit expressè Villal. *tract. 22. Bullæ, clus. 12. n. 8.* Secundò, colligitur Indulgentia illas, quæ non alicui Monasterio, vel loco pio, seu imagini annectuntur, sed omnibus Religiosis, quæ tales sunt, conceduntur, suspensione prædicta non comprehenduntur, atque aded tam Mendicantes, quam non Mendicantes eas obtinere possunt: quia hæc directè statui Religioso conceduntur, & inde ad singulos Religiosos deriuantur, ex Sanch. & Villal. *loc. alleg.* Tertiò, si solas eas facultates, & gratias, ac indulgentias prædictæ Bullæ clausula suspendi, quæ Monasteriis singularibus, vel piis locis fuerint concessæ. Has ergo, seclusa

bullâ, non poterunt Religiosi non mendicantes obtinere: ac mendicantes eas obtinere poterunt, quia Superioribus suis, id est, ad eorum instantiam fuerint concessæ: & Bulla excipit, quæ concessæ fuerint Superioribus Ordinibus mendicantium quoad eorum Fratres. Quod si non mendicantes communicationem habent in priuilegiis cum mendicantibus, easdem Indulgentias, & facultates poterunt obtinere, sicuti, vt probabile, defendit Villalob. *claus. 12. n. 11.* aduersus Rodrig. §. 12. n. 15. Neque inde licet colligere exceptionem mendicantium esse inuilem, quandoquidem non mendicantes etiam excipiuntur: quia non excipiuntur per se, sed per accidens ex priuilegio communicationis distincto: quod fortè non omnibus non mendicantibus competit. Quæ dicta sunt de Religiosis, intelligi debent de monialibus quæ verè Religiosæ sunt, vt bene notauit Rodrig. §. 12. n. 9. Villal. *claus. 12. n. 13.*

12. Duo existimo certa. Primum, Nouitios, sicut & reliquos Religiosos priuilegiis Religioni concessis gaudere, & in prædicta suspensione exceptione comprehendendi, si uiderint Rodr. *d. §. 12. n. 6.* Villal. *claus. 12. n. 12.* Nam est, spectato verborum rigore Religiosi non sunt, sunt tamen secundum commune modum loquendi, qui maximè in fauorabilibus attendi debent: *Ex litteris, et 1. de spons. & leg. Liberrum §. Quod autem Casij. ff. de leg. 3. & tradit Nauar. c. 27. nu. 255.* Rebuff. *prax. benef. tit. de dispensa. cum regul. pag. 422.* Secundum est, si Religiosus, vel secularis Bullam suscipiat, abique vlla profusa dubitatione gaudere poterit potestate absoluedi, & dispensandi Religiosis concessis: quæ, sumpta Bulla, omnia priuilegia suspensa reuoluntur: neque opus est, vt uterque Religiosus, & secularis Bullam lumant: satis esse videtur, si vnus ex illis suscipiat, & maximè Religiosus: nam ipsi priuilegio reuoluntur, consequenter seculari reuoluntur, vt possit illi vti.

PUNCTVM XI.

De aliis facultatibus, quæ in Bulla Cruciatâ Commissario conceduntur.

1. Conceditur facultas taxandi elemosynam, quam sumentes Bullam debent erogare.
2. Conceditur facultas componendi super fructus amissos ob omissionem Horarum recitationem.
3. De potestate dispensandi in irregularitate.
4. Prodest hæc potestas, tam pro foro conscientie, quam exteri.
5. Commissarius omnes irregularitates dispensat.
6. Quatuor tamen excipiuntur.
7. Datur facultas Commissario dispensandi in impedimento affinitatis ex fornicatione.
8. Sub quibus conditionibus hæc potestas concedatur.
9. Deinde habet potestatem Commissarius dispensandi in suspensione dicto impedimento, vt debitum conuicti impeditus potat.
10. Extendunt aliqui hanc potestatem ad impedimentum cognitionis spiritualis. Sed rectius alij negant.
11. Nobilissimè potest Commissarius concedere, vt per horam ante lucem, & post meridiem celebrent, vel celebrari faciant.
12. De obligatione quam habent omnes Episcopi, applicandi inuenas penas in subsidium Cruciatæ.

1. **V**ltra facultatem superiori puncto explicatam suspendendi, & reuoluntandi Indulgentias, gratias, & facultates, conceditur Commissario potestas taxandi elemosynam, quam erogare debent Bullam suscipientes, vt illis proficit, vt constat ex verbis Bullæ ibi: *T. por quanto vos N. despidos reales de plata, que es la limosna, que auemos tasado y declarado, &c.*

2. Secundò, datur facultas eidem Commissario componendi cum his, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum canonicarum teneantur, ita vt quantitas compositionis pro medietate Ecclesiis, vel aliis locis piis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in subuentionem huius negotij detur. De qua facultate qualiter intelligatur, punct. vlt. vbi de Bulla compositionis agendum est.

3. Tertiò, similiter conceditur facultas dicto Commissario dispensandi, & componendi super irregularitate cum his, qui quibuscumque ecclesiasticis censuris ligati Missas, & diuina Officia (non tamen in contemptum clauium) celebrant, seu alias se immiserunt, & super alia illis qualibet irregularitate præterquam ratione homicidij voluntarij, aut simonia, vt apostasia à fide, aut de hæresi, vel propter malam Ordinum suspensionem contractam, cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamiae, aut inhabilitatis exinde proueniens abolitione, & executione Ordinum non malè susceptorum.

A. Circa

4. Circa quam potestatem aduerte, concedi tam pro foro conscientia quam externo, & iudiciali: quoniam enim sic concessa aliis iurisdictionem habenti abique vlla limitatione fore in-
 terni, sicut fit Episcopis in Trid. sess. 24. c. 6. & ipsimet Commis-
 sario in potestate dispensandi cum his, qui impedimento
 affinitatis ligati bona fide contraxerunt, faciendum est pro
 utroque foro prodesse posse, vt bene notauit Henric. lib. 7. de
 Indulg. c. 13. num. 5. Rodrig. in addit. ad Cruciat. §. 13. n. 1. Didac.
 Nuño in exposi. Bulla. §. vlt. Villalob. claus. 13. n. 6. Acosta. q. 97.
 Auil. 7. p. de cons. disp. 10. dub. 5. concl. 2. c. 3.

5. Irregularitates autem, in quibus Commissarius dispensare
 potest, sunt omnes, & solæ, quæ ex delicto proueniunt,
 quatuor exceptis, vt notantur Rod. Nuño, Villal. loc. alleg. &
 colligitur aperte ex illo verbo, *super alia qualibet irregulari-
 tate*, verbum enim, *aliud*, quod relatum est, præcedens qua-
 litatem refert, vt constat ex leg. *si fugitiui*. ibi. *alia pena*. C. de
 seruis fugitiuis iuncta Gloss. fin. quæ ait, *alia pena*, scilicet, simili-
 ter: & docet Anton. Gab. r. 1. comm. verb. *Alius*. Menoch. lib. 1. de
 arbit. q. 80. n. 122. Sed irregularitas præcedens, pro qua datur
 potestas Commissario dispensandi, prouenit ex delicto: ergo
 de irregularitate ex delicto intelligi debet verbum illud, *alia
 qualibet irregularitate*. Idemque confirmari potest ex excep-
 tione, quæ immediatè subsequitur, sub qua nulla irregularitas
 comprehenditur, quæ non sit ex delicto. Atque ita docent
 Nuño, Villal. Rod. sup. Vnde colliges, non posse Commissa-
 rium in irregularitate ex defectu natalium, ex homicidio au-
 thoritate publica factò, in bigamia propria, vel interpretaria
 dispensare: quia hæ irregularitates non in pœnam alicuius de-
 licti, sed ob indecenciam, & perfectæ significationis defectum
 imponentur; bene tamen poterit dispensare in irregularitate
 similitudinaria, quia hæc ex delicto prouenit. Sic Henric. lib.
 7. c. 11. n. 5. Auila 7. p. de censur. disp. 8. dub. 4. concl. 6. Rod. in
 additionib. §. 13. n. 3. c. 6. Villal. claus. 12. n. 7. c. 8.

6. Excipiuntur quatuor irregularitates à potestate Com-
 missarij. Prima, ex homicidio voluntario, sub qua comprehen-
 dit non debet irregularitas proueniens ex voluntaria mutila-
 tione, aut ex homicidio casuali: quia sunt distinctæ: & excep-
 tio, cum odiosa sit, restringi debet, non ampliari. Atque ita do-
 cet Rodrig. in additionib. §. 13. n. 6. Villalob. claus. 13. n. 7. Secun-
 da est, quæ prouenit ex simonia. Tertia, quæ prouenit ex apo-
 stasia à fide, seu hæresi: quia pluribus Doctoribus placet, simo-
 niacos in Ordine, & Hæreticos esse irregulares. Sed alij cen-
 sent, simoniacum in Ordine ab vfu Ordinum tantum suspen-
 sum esse: Hæreticum verò, si publicus sit, & notorius, esse irre-
 gularem: secus si sit occultus. Quarta irregularitas excepta
 prouenit ex mala Ordinum susceptione, eo quod Ordinem
 litiuè susceperis.

Hæc ergo quatuor irregularitates exclusis, omnes aliæ sub
 potestate Commissarij comprehenduntur, in quibus sic dis-
 pensare Commissarius potest, vt si forte beneficium aliquod,
 hanc irregularitate, receptum sit, possit ad illud habitare, &
 fructus inde perceptos concedere, vt colligitur ex illis ver-
 bis: *Cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis præcep-
 tum, & infamia, ac inhabilitatis exinde proueniens abolitio-
 ne*. Etenim, cum irregularitas beneficio suscepto adueniens
 non prius beneficio, neque ad illud retinendum reddat irre-
 gularem inhabilem, potestas dispensandi in retentione bene-
 ficiorum, & illorum inhabilitate, non de beneficiis ante ir-
 regularitatem susceptis; sed de beneficiis post irregularitatem
 susceptis intelligi debet, sicut bene aduertit Rodrig. in addit.
 §. 13. n. 9. Villalob. claus. 13. n. 10.

7. Quarto, datur facultas dispensandi, nullis datis litteris, seu
 per Confessorem laniatis, cum his, qui primo, & secundo affi-
 nitate ex fornicatione contractæ gradibus coniuncti matri-
 monium contraxerunt, dummodo si post Concil. Trid. ipsius
 formam seruauerunt, ac impedimenta huiusmodi penitus oc-
 culta sint, & alter contrahentium tempore contracti matri-
 monij impedimenti ignarus extiterit, & altero ita prædictum
 impedimentum ignorante de nullitate prioris cōsensu prius
 certificato, tacitaque, si videbitur ad euitanda scandala, causa
 nullitatis, matrimonium inter se etiam secretè de nouo con-
 trahere possint in foro conscientia duntaxat, ad euitanda gra-
 uia scandala, dispensandum iudicauerit, dispensare, prolem-
 que suscipiant, & suscipiendam legitimam decernere.

8. Pro huius potestatis explicatione suppono ex Trident. sess.
 24. cap. 4. affinitatem contractam ex copula illicita in primò,
 & secundo gradu esse impedimentum dirimens matrimonij
 contrahendi. Igitur, si aliqui hoc impedimento ligati contra-
 xerint, datur Commissario facultas in foro conscientia dūtaxat,
 ad euitanda scandala in prædicto impedimento dispensan-
 di, & media dispensatione, & matrimonij noua celebratio-
 ne, & non aliis prolem suscipiant, & suscipiendam legiti-
 mam decernere, vt aduertunt Sanchez lib. 8. de matr. disp. 6.
 num. 25. Nuño §. vlt. in exposi. Cruciat. Villal. claus. 13. n. 12.
 c. 11. Hæc autem potestas conceditur Commissario quatuor
 concurrentibus conditionibus. Prima, vt matrimonium sit ce-
 lebratum iuxta formam Trident. sess. 24. cap. 1. scilicet, coram
 Parocho, & testibus, & præmissis denunciationibus, nisi

Eccl. de Castro. Sum. Mor. Pars I. V.

forte in eis fuerit per Ordinarium dispensatum. Secunda, vt
 impedimentum illud sit occultum, hoc est, non publicum, ne-
 que ad forum contentiosum deductum. tamen si probabile sit,
 & ab aliquibus cogatur, quia, dum à maiore parte Collegij,
 vel vicinia ignoratur, occultum esse censetur ad hunc effe-
 ctum, vt bene Nauarr. cap. 27. n. 254. Sanch. lib. 8. disp. 4. n. 55.
 Villalob. claus. 13. n. 15. Tertia, vt bona fides adfuerit, saltem ex
 parte vnus contrahentis ignorantis impedimentum, tempore,
 quo matrimonium celebratum est. Quarta, vt coniux, qui
 ignorauit impedimentum, & certior fiat de prioris consensu
 nullitate. Non tamen est opus declarare nullitatis causam à
 sed eo ipso, quo dicat alteri coniugi se tempore contracti ma-
 trimonij non habuisse consensum liberum, & legitimum, qui
 necessarius est ad matrimonium contrahendum, velleque
 denuò ob securitatem suæ conscientia contrahere; satis hoc
 dicto de prioris consensu nullitate certiorum coniugem red-
 dit, vt notauit Villalob. dicta claus. 13. n. 18.

Sub prædictis conditionibus, & non aliter dispensabit Com-
 missarius: quam dispensationem cōcedet abique expeditione
 litterarū, vel, si placuerit litteras expedire, id faciet suppressis
 dispensationum nominibus, & per Confessorem concessa dis-
 pensatione litteris dilaniatis, vt vfu est sacra Pœnitentiaria,
 & cauetur in prædicta facultate. Coniuges verò obtenta dispē-
 satione iterum inter se abique Parocho, & testibus contra-
 hent. Nam, esto, grauis sit difficultas, an reualidatio matrimo-
 nij, quod nullum est, fieri debeat coram Parocho, & testibus,
 in casu præsentis locum non habet, cum expressè Pontifex de-
 clarauerit ad contractus prædicti reualidationem sufficere
 veritatem coniugis secretum, & occultum consensum, sicuti
 aduertit Villalob. d. claus. 13. Bulla. n. 19.

9. Quintò, conceditur Commissario facultas dispensandi in
 superueniente simili affinitatis impedimento post matrimo-
 nium contractum, vt debitum petere possit, qui eo impedi-
 mento ligatus erat: etenim affinitas ex fornicatione contra-
 cta, quæ antecessum matrimonium illud dirimit, matrimonio
 superueniens petitionem debiti impedit, vt probat textus in
 cap. 1. de eo, qui cognouit consanguin. vxor. Hoc igitur impedi-
 mentum potest Commissarius tollere, sicut etiam potest Epil-
 copus, & Superiores Ordinum mendicantium, vt dicemus
 tract. de matrim. & videri potest Sanch. lib. 8. disp. 15. n. 13. Man-
 Rodrig. 1. tom. sum. edit. 2. c. 24. n. 12. & in addit. ad Cruciat. §.
 13. n. 17. Villalob. ibi claus. 13. n. 20.

10. Extendit autem Rodriguez dicto §. 13. n. 17. & Villalob.
 n. 21. hanc Commissarij facultatem ad impedimentum cog-
 nationis spiritualis: tum, quia est quidam incestus, tum, quia
 est leuius impedimentum, & cui conceditur maius, & minus
 ceteri debet concessum, ex reg. *Cui licet de reg. iuris. in 6.*
 præcipue cum hæc Commissarij potestas late sit interpretan-
 da, vt pote fauorabilis, & in nullius præiudicium cedens. Sed
 rectius Sanch. d. disp. 15. n. 13. negat prædictam facultatem ex-
 tendi. Tum, quia fornicatio, cum spirituali cognata, non ince-
 stus, sed sacrilegium est: & esto, incestus esset facultas dispen-
 sandi, non pro quolibet incestu facta est; sed pro impedimen-
 to proueniente ex incestu in primo, & secundo gradu: ac im-
 pedimentum cognationis spiritualis omnino diuersum est:
 ergo ad illud prædicta facultas extendi non potest: quippe
 facultas quantumuis late interpretanda sit, extendi non de-
 bet ad casum sub lata verborum forma non comprehensum.

11. Sextò, Commissario facultas conceditur pro personis
 nobilibus, & qui iuxta ipsius Commissarij arbitrium qualifi-
 cati fuerint, vt Missas per horam ante lucem, & post meridiem
 audire, & celebrare facere valeant, indulgere possit. In hac
 concessione nihil speciale notandum occurrit, præter ea, quæ
 dixi tract. de sacrific. punct. 7. à n. 12. Solùm aduerteo, non per-
 mitti Commissario hanc dispensationem quibuscunque con-
 cedere; sed nobilibus, & qui iuxta eius arbitrium qualificati
 sint. Nobilis autem est, qui iure communi vel statuto, vel
 consuetudine patriæ nobilis creditur, vt dixi Menoch. lib. 2. de
 arbitrar. casu 67. & pluribus tradit Tiraque. de nobilit. à c. 3.
 c. 199. Qualificatus verò, qui aliqua qualitate generis, vel
 officij illustri insignitus est, ideòque illustris, seu egregius vir
 dici poterit, de quo late Menoch. casu. 68. c. 70.

12. Ad extremum aduerteo, præceptum esse à Sede aposto-
 lica, & à Commissario promulgatum, vt omnes Episcopi in
 his Hispaniarū regnis, eiusque ministris, seu Officialibus, aliisque
 Prælati ecclesiastici inferiores omnes penas pecuniarias ap-
 plicent in subsidium huius sanctæ expeditionis. Quod si non
 fecerint, vltra peccatum commissum applicatio sibi, vel al-
 teri facta nulla est, vt cauetur in prædicta Bulla; & notauit
 Rodriguez in addit. ad Cruciat. §. 13. in fine. Acosta quæst. 89.
 Villal. claus. 13. n. 23. Neque video, quo titulo ab hoc præcepto,
 & obligatione rationi consona excusari possint, nisi forte ob
 receptam consuetudinem contrariam, etiam stante Bullæ
 publicatione. A qua tamen applicatione excipiunt Acosta, &
 Villal. sup. partem accusatoris, scilicet, fiscales competen-
 tem ex præsumpta voluntate Pontificis, vt ad accusacionem
 faciendam & delictorum punitionem procurandam moueatur,
 Quinimò illa pars, quæ accusatori applicatur, quodammodo

PUNCTUM XII.

De Bulla Cruciatæ pro defunctis concessa.

1. Statuitur concessio.
2. Non est opus, te esse in gratia, ut obtinere defuncti Indulgentiam possit.
3. Sumpta una Bulla, an expediat alias sumere. Proponitur ratio dubitandi.
4. Certum est expedire.

1. Pontifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum non solum viuis fidelibus fauores impendit, sed etiam defunctis, id est que plenissimam Indulgentiam concedit defuncto, in cuius gratiam vigus erogata elemosyna Bullam sumperit, ut constat ex tenore Bullæ, qui sic se habet: *Nuestro muy santo Padre Paulo V. de felice recordacion concedio plenissima Indulgentia, y la mando publicar nuestro muy santo Padre Urbano VIII. con que podamos sacar las animas de los, que acaquesimos bien de aquellas penas de Purgatorio, y poner las en la gloria, dando por esta Bulla para la defensa de la Iglesia, y rescate de nuestros difuntos, y en acrecentamiento de nuestros meritos, la limosna casada por vos N. Comissario apostolico general de la santa Cruzada. Y por quanto vos N. difeis dos reales de plata, eo fauor del anima de N. y recibistes en vos esta Bulla le es otorgada la Indulgentia sobredicha.*

2. Que in hac concessione aliquam possent difficultatem ingerere, superiori tract. de suffrag. & Indulgent. præcipue pun. 1. & vlt. enodata sunt: ibi enim explicuimus, qualiter operari debeas, ut indehnt Doctores, Cardin. Clement. 2. de penitent. & remiss. Angel. verbo, Indulgentia, num. 21. qui censent, opus esse, ut in gratia existas, cum opus iniunctum ad obtinendam defuncto indulgentiam exequeris: quia nequis esse poterit ad obtinendum beneficium alteri, quam tibi ipsi, ad obtinendam autem tibi indulgentiam necessariò requiritur gratia: ergo etiam erit requirita pro obtinenda defuncto. Communis tamen sententia docet, ut videre est in Nauarr. de iulileo, notab. 17. n. 4. & notab. 32. n. 3. Cordub. de Indulgent. q. 17. & 26. Suar. tom. 4. de penitent. & suffrag. disp. 52. sect. 4. n. 6. Rodrig. ad Bullam, §. 8. n. 13. Acofta. q. 21. Villalob. 1. p. sum. tract. 28. n. 3. necessarium non esse, te in gratia, cum Bullam pro defuncto sumperis, ut ei profit. Non enim tu sumens Bullam pro defuncto ei satisfactionem concedis, qua panæ debita remittantur, sed solum apponis conditionem quandam piam, & religiosam, qua posita Pontifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum sufficientem solutionem exhibet pro penis ab illo defuncto debitis. At eam conditionem lumendi Bullam satis præstare potes, tamen si in peccato existas: ergo status gratiæ tibi requisitus non est, ut Bulla à te sumpta defuncto profit.

3. Sed, an sumpta una Bulla expediat alias pro eodem defuncto sumere, aliqui dubitant, eò quod videatur iudicari Indulgentiæ concessionem veram non esse: nam, si vera est concessio, eum ex parte defuncti in Purgatorio existentis nulum sit impedimentum, quin ei integrè indulgentia applicetur, efficitur statim in cælum euolare, ac proinde inutiliter in eius fauorem nouam Indulgentiam applicari.

4. Nihilominus omninò tenendum est, plures pro vno defuncto Bullas sumi posse, & expedire, ut bene notauit Gab. in canon. lect. 57. Nauarr. de indulgent. nota. 22. n. 50. Acofta in explicat. Cruciat. q. 22. Nuño in present. §. vlt. circa finem. Villalob. dicto tract. 29. n. 5. Ratio est manifesta: etenim indulgentiæ valor maximè pender ex causa finali, & motiua concessionis: contingit enim aliquando concedi indulgentiam plenariam ex causa, quæ solum erat sufficiens pro remissione tertriæ partis peccatorum concedenda: & quis scit, an in præfenti sic contingat? Quare eo casu manifestum est, expedire non solum vnã, sed plures Bullas sumere, ut multiplicata remissione illius tertriæ partis plena remissio obtineatur. Item, certum non est, sed sub opinione positum, an indulgentia applicata pro defunctis infallibilem effectum habeat, neque etiam est indubitatum, an status gratiæ in exequente opus iniunctum requiratur. Itémque nemini constare potest, an opera ad indulgentiæ applicationem requisita exequatur, pro Pontifex intendit, & necessarium est ad indulgentiæ valorem, saltem integrum. Denique fieri potest, etiam te ignorante, ut elemosyna pro Bulla erogata ex aliis debitis sit, vel Quæstorem alienam dedisse Bullam, esseque illius raptorem, & simulatorem, neque proprium Cruciatæ ministrum. Quæ omnia abunde probant expedire, plures Bullas pro vno defuncto sumi, ut quoad fieri possit prædicta inconuenientia vitentur.

PUNCTUM Vlt.

De Bulla Cruciatæ, quæ vocatur Compositionis.

Sumus Pontifex concedit omnibus Christi fidelibus, cuiuscunque status, conditionis, Ordinis, vel Religionis, sive Ecclesiastici sint, sive sæculares, etiam si sint ex Ordinibus mendicantibus, qui in huiusmodi Hispaniarum regnis assistunt, vel ad ea quomodolibet declinauerint, ut erogatis duobus argenteis in subsidium belli contra infideles, quantitas duorum millium marapatinorum, infra, de debitis incertis remittatur, obtinereque possint remissionem vsque ad quantitatem debitam centum millium marapatinorum: sed vitrà nequeant, nisi ex beneplacito Marapatinij generalis, ex eius tamen consensu, & voluntate optimè possint. Debita autem debent esse contra facta absque fiducia huius remissionis, alias huius Indulgentiæ non erit locus. Quæ omnia expressè habentur in prædicta Bulla.

§. I.

Qualiter debitorum incertorum, virtute huius concessionis, fiat remissio.

1. Nulla de debitis certis fit remissio.
2. Quid, si creditor ita absens est, ut nequeat debitum ei reddi? Verius est locum esse remissioni.
3. An sit licita, & valida hac remissio.
4. Resoluitur, esse validam, & licitam.
5. Nullus alius, præter Pontificem, stante eius lege, hanc remissionem facere potest, secus ea lege seclusa.
6. Plures censent, comparate creditore, te esse obligatum, residuum restituere, neque prodesse remissionem, nisi dum cum comparet.
7. Oppositum probabilitate non caret.
8. Soluitur fundamentum oppositum: & ibi, an profit remissio pro foro iudiciali.
9. Quid dixerunt, si iudex te condemnet ad soluendam.

1. Nulla de debitis certis, hoc est, certo creditori debitis, quæque ipsi restitui possunt, virtute huius bullæ fit remissio: quippe hæc cum dominum agnoscat, non vult Pontifex vlli operi, quantumvis pio, contra eius voluntatem applicare: ergo fit de debitis, quorum creditor non comparet.

2. Quòd si creditor comparet, at ita absens est, ut nequeas debitum illi persolvere, neque speras breui tempore posse, ob cuius causam excularis à restitutione facienda, est Sorus in 4. dist. 2. q. 2. art. 4. & lib. 4. de iustit. q. 7. art. 1. existimet compositioni locum non esse: quia absolute, & simpliciter non est de bitum incertum, sed certum, & bulla solum remissionem debitorum incertorum concedit. At rectius Couarr. in reg. pecuniarum, §. 1. Rodrig. in present. dub. 2. Villalob. n. 12. Acofta. q. 95. oppositum censent: quia eo casu illud debitum humano, & morali modo reputatur incertum, eò quòd domino reddi non potest. Domino enim perinde est carere debito, quia absens, vel quia debitori est ignotus, si æquè ex absentia, ac ignorantia excularis debitor à restitutione illi facienda.

3. Duplex tamen est in hac compositione difficultas. Prima, an licita, & valida sit, ita ut virtute illius exculeris à debiti integra solutione, saltem dum creditor non comparet: Non defuerunt, qui ausi sunt affirmare, illicitè, & inualidè hanc remissionem concedi. Sic videtur sentire Bannes 2. 2. q. 62. art. 1. dub. 8. Dominic. Sorus in 4. dist. 21. q. 2. art. 4. Mouentur: quia hæc remissio fit in præiudicium pauperum, quibus illa restitutio facienda erat ex textu in cap. Cum tu. de usuris, & occasionem præbet plura latrocinia committendi: ergo est illicita, & inualida.

4. Et quidem, si absque vlla causa remissio fieret, admittit, illicitam esse, in quo sensu credo, Bannes, & Sorus fuisse locutos, valida tamen esset, si ex bonis ecclesiasticis, vel temporalibus ad ditionem Pontificis pertinentibus fieret: quia horum distributio ipsi, vt pote supremo gubernatori, competit. Quippe in omnia bona, quorum dominus non comparet, vel possidens succedit: vel saltem respublica, quæ suo gubernatori tradit potestatem ea pro suo arbitrio distribuendi. Secus verò videtur dicendum, si absque causa fieret remissio debiti temporalis, quod non est sub ditione Pontificis, vel Regis: quia esset remissio debiti contra voluntatem domini, qui non est Pontifex, nec Rex Hispanus, sed alia respublica, illiusque gubernator. Quod intelligendum est casu, quo respublica domina sit bonorum incertorum, & non ipse rector.

Verum in præfenti hæc omnia cessant, cum manifestissimè sit, causam huius remissionis legitimam esse. Etenim fideliū conscientia ære alieno grauatur, & ob hanc causam diffi-